

Välfärdsutredningen

Ilmar Reepalu

Särskild utredare

Foto: Lauri Roktko/Folio

Välfärdsutredningen har haft ett stort uppdrag

- Skattemedel avsedda för välfärden ska användas i välfärden
- Förslag i SOU 2016:78 Ordning och reda i välfärden
- Slutbetänkande om kvalitetsfrågor presenteras i dag

Syftet med slutbetänkandet

- Utredaren ska analysera hur olika kvalitetsmått kan användas på ett strategiskt sätt vid exempelvis upphandling av välfärdstjänster och uppföljning av utförda välfärdstjänster
- Förbättrad statistik och information för att följa upp att offentliga medel används för avsedd verksamhet
- Bättre register inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst
- Bättre statistik och annan information för att följa upp idéburna aktörer

Att mäta kvalitet i välfärden är komplicerat

- Välfärdstjänster skiljer sig från andra, mer tekniska, tjänster:
 - t.ex. vägbygge eller sophämtning: *vad* som görs är centralt
 - avgörande inom vård, skola och omsorg är *hur* det görs
- Välfärden är till för enskilda individer
- Det är komplicerat att definiera kvalitet, särskilt i kontrakt
- Det finns stora brister i register och statistik

Kvalitetskrav istället för vinstbegränsning?

- Det är inte möjligt att ersätta en vinstbegränsning med utökade kvalitetskrav
- Det är svårt att fånga alla aspekter av kvalitet i lagstiftning och avtal
- Sådana krav riskerar att bli allt för detaljerade och medför en stor administrativ börda för professionerna

Vinstbegränsning. forts.

- En vinstbegränsning ger förutsättningar för en mer tillitsbaserad styrning
- En vinstreglering kan bidra till en bättre kvalitet genom att mer resurser finns tillgängliga för vård, skola och omsorg

Utgångspunkter för en bättre kvalitet

- Mer personcentrerad och sammanhållen välfärd
- Jämlikhet är ett centralt värde
- Medarbetarnas kompetens är välfärdens viktigaste resurs
- Kommuner och landsting måste ta sitt ansvar som huvudmän

Välfärden måste bli mer personcentrerad

- Välfärden bör samordnas runt individen
- Samverkan över huvudmanna- utförar- och specialiseringsgränser behöver förbättras
- It-system och regleringar bör stödja individcentrering
- Vid konkurrensutsättning bör konsekvenserna för den enskilda individen och möjligheten att hålla ihop individens insatser beaktas

Jämlikhet är ett centralt värde i välfärden

- Jämlikhet är ett centralt värde i välfärden och en viktig aspekt av kvalitet
- Offentligt finansierad välfärdsverksamhet bör bedrivas i en separat juridisk person för att säkerställa att behovs- och solidaritetsprincipen inte åsidosätts i hälso- och sjukvården
- När konkurrens- och ersättningsystem utformas bör jämlikhets- och fördelningsaspekter beaktas
- Segregationen i skolan måste minska

Medarbetarnas kompetens är välfärdens viktigaste resurs

- Inom de flesta välfärdsområden är det svårt att rekrytera personal med rätt utbildning
- Rekryteringsproblematiken får effekter på kvaliteten i välfärden
- Viktigt med tillitsbaserad styrning där ”proffs tillåts vara proffs”

Kommuner och landsting måste ta sitt ansvar som huvudmän

- Det går inte att enbart förlita sig på brukarens val för att kontrollera kvaliteten
- Att utforma bra och tydliga krav och ha en fungerande uppföljning är centralt för huvudmännen
- Överväg noggrant när lagen om valfrihetssystem ska användas

Stärk huvudmännen

- Det behövs stöd för att göra bra upphandlingar
- Mer resurser till Upphandlingsmyndigheten
- Följ upp huvudmännens uppföljning av privata utförare

Stärkt insyn för huvudmän i hälso- och sjukvård och omsorg

- Möjlighet för huvudmän att ta del av individuppgifter, exempelvis journaler, för att bättre kunna följa upp privata utförare
- Sekretess och integritet måste noggrant övervägas när uppgifter hämtas in

Staten har ett övergripande ansvar för välfärden

- Tillsyn
- Tillstånd
- Kunskapsunderlag och kunskapsstöd
- Reglering och styrning måste utformas för att ge förutsättningar för kvalitet
- Nationellt reglerade valfrihetssystem (för skola och primärvård) försvårar huvudmännens möjlighet att ta ansvar

Förbättrad tillsyn

- Bättre förutsättningar för kompletta register
Inspektionen för vård och omsorg (IVO)
- Kommuner och landsting ska anmäla om verksamheter ändras (i dag bara när de startas)
- Förbättrade sanktionsregler vid utebliven anmälan till vårdgivarregistret
- Avskaffad frekvenstillsyn IVO
- Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att kartlägga datatillgång i socialtjänsten

Bättre förutsättningar att följa offentliga medel

- E-hälsomyndigheten (EHM) bör få i uppgift att ta fram enhetsdefinitioner för vård och omsorg.
- Bättre informationsutbyte mellan myndigheter
- Förutsättningarna för enhetsredovisning bör utredas vidare
- Förutsättningarna för ett enhetsbaserat verksamhetsregister bör utredas

Idéburna aktörers roll behöver förtydligas och lyftas fram

- Myndigheter ska särskilt redovisa idéburna aktörer i statistik
- En utredning bör tillsättas för att:
 - hitta en rättssäker definition av idéburna
 - pröva om idéburna ska omfattas av särskilda undantag från vissa regelverk

Tack för intresset

- Frågor, synpunkter?

